

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LIX.

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrieri nefracate nu se
primesc. — Manuscrisele nu se
returnează.
INȘERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dawes, Heinrich
Schickel, Rudolf Mosse, A. Oppel
Nachfolger; Anton Oppel, J.
Duncker; In Budapesta: A. V.
Schönbauer, Editura Berius; In
București: Agenția Romas, Suc-
cursele de Roumanie; In Ham-
bur: Karolyi & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
parcoul pe o coloană 8 or. și
Mer. timbru pentru o publi-
care. Publicații mai dese după
tarif și învoiaie.
Reclame pe pagină a 5-a o
seară 10 or. senu 30 bani.

„Gazeta“ iese în în-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din arată
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
senu 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 217.

Brașov, Mercuri 2 (14) Octomvrie

1896.

Partidele unguresc și naționalitățile.

Din manifestele către alegători, publicate până acum din partea singuraticelor partide maghiare, precum și din vorbirile-program ale diferiților deputați, ce ne sunt cunoscute până adî, putem releva un moment foarte caracteristic în ceea ce privește atitudinea partidelor unguresc față cu națiunile nemaghiare din patriă și în special față cu Românii.

E știut, că una dintre armele cele mai puternice, de cari se folosea până acum opoziția unguresc în lupta contra guvernului și a partidei sale era cestiunea naționalităților. Nu era, am pute dice, adunare, fiă kossuthistă, fiă apponyistă, senu ori-ce altă adunare cu caracter opozițional, în care cel puțin unul dintre vorbitori senu recurgă și la cestiunea naționalităților, pentru de-a lavi în guvern, imputându-i „lipsă de energie“, ba acuzându-l chiar, că ar „cocheta“ cu naționalitățile etc.

Cum s'o fi întemplat, cum nu, destul că astăzi această armă a cădut din mâinile opoziției. Cel puțin nu cunoscem până acum, măcară suntem în toial celor mai inversunate agitațiuni electorale, un singur cas, ca unul senu altul dintre corifeii opoziționali senu se fi provocat la cestiunea naționalităților pentru a-și tăuri din ea armă în contra guvernului. Nici însu-și Apponyi, șeful arhi-șovinist al partidei „naționale“, care la toate ocaziunile scia senu spună cazanii întregi despre „slăbiciunea“ și atitudinea „lașă“ și „greșită“ a guvernului față cu naționalitățile, acum nu mai găsesce nimic de dis în privința acasta. In vorbirea-program, pe care a ținut'o Dumineca trecută înaintea alegătorilor senu din Jászberény, a vorbit voinicosul conte despre câte toate, dér s'a ferit ca de foc a mai recurge la cestiunea naționalităților pentru a-și mai face din ea armă contra guvernului.

Acest soi de desarmare a opoziției unguresc e foarte caracteristică pentru noi. Ea arată, că în ceea ce privește tratarea față cu națiunile nemaghiare, după conceptul șovinist, guvernul s'a apropiat de perfecțiune, așa că nici cei mai turbați adversari ai naționalităților nu pot senu facă în privința acasta nici o imputare.

Acasta, precum se vede, este considerată ca un succes propriu al guvernului Banffy, pe care guvernele anterioare, ori cât de teribile au fost și ele în felul lor, nu l'au putut ajunge în aceeași măsură.

In conștiința acestui fatal succes, mamelucii din tabăra lui Banffy se simt acum încurajați. Ei nu se feresc de-a se provoca la cestiunea naționalităților, pe care, tocmai contrar cu raporturile mai de înainte, o folosesc acum ei însi-și ca armă de luptă în contra opoziției.

Dacă opoziția acusa înainte pe guvern, că „cochetă“ cu naționalitățile, acum aceeași acusațiune se ridică din parte guvernamentală în contra opoziției. Așa de exemplu, în articolul de fond de adî al lui „Közszvár“ vedem acusată „partida populară“, fracțiunea lui Ugron și partida „națională“, pe cuvânt, că acestea toate trei se întrec unele pe altele „întru a cocheta cu naționalitățile“.

La adunarea de alegători, ce s'a ținut Dumineca trecută în Clușiu, noul mameluc guvernamental Groisz Gusztáv în vorbirea sa program s'a provocat în mod demonstrativ la cestiunea naționalităților pentru de-a aduce, vedî Dómne, elogii guvernului. A dat a se'nțelege, că între motivele, cari l'au îndemnat pe el senu se metamorfozeze, trecend din partida lui Apponyi în partida guvernului, a fost și „corecta“ procedere a guvernului față cu naționalitățile. Ba neașul „Maghiar“ Groisz a desfășurat și programul, după care el, ca membru al partidei governa-

mentale, are senu lucreze în viitor față cu naționalitățile.

Mai întâiu ei va stăru pentru revizuirea legii de naționalități, va lucra pentru trecerea tuturor școlilor medii în mâna statului și pentru introducerea limbii maghiare ca limbă de propunere în toate școlile medii etc.

Se nțelege, că în fața unor izbucniri atât de violente ale șovinismului și netoleranței naționale, ca care se întrec mamelucii guvernamentali, opoziția trebuie senu se simtă desarmată, căci ori cât de estravagante și monstruoase ar fi pretensiunile acesteia față cu popoarele nemaghiare, ele nu pot totuși senu întrecă pornirile de extremă netoleranță națională ale celor dela putere.

Este caracteristică acasta stare de lucruri, căci arată în mod foarte elocuent de ce sörte au parte popoarele nemaghiare de sub stăpânirea ungurescă.

O voce germană despre serbările din Franca.

Organul semi-oficios german „Nordd. Allg. Zig.“ din Berlin scrie din incidentul serbărilor din Franca următoarele:

Țarul Nicolae, cu ocaziunea primelor vizite, ce le-a făcut împăraților Francisc Iosif I și Wilhelm II, cu cari el trăese în raporturi de prietiniă, s'a putut convinge, că acești doi domnitori sunt cei mai zeloși protectori ai păcii europene. Din Anglia încă s'a depărtat Țarul cu impresiunea, că nici acasta putere nu periclităză armonia concertului europen. In fine tabloul, ce s'a desfășurat în Franca înaintea Țarului și a soției sale, după ce aceștia fuseseră mai întâiu lămurii asupra paucicilor intențiuni (ale Austriei și Germaniei), a trebuit senu le procure mare mulțămire.

Armoniei, ce există între Franca și Rusia, i s'a dat din nou expresiune prin toastele, pe cari Țarul Rusiei și președintele Republicii franceze le-au rostit cu oca-

siunea acestor șgomotose serbări, între strigătele de bucurie ale poporului frances.

In urma serbărilor dela Paris n'avem motiv, de-a ne schimba părerea, ce a existat până acum în Germania asupra raporturilor ruso-franceze, deoarece între cele două state (Rusia și Franca) nu s'a ivit până acum vre-o divergență mai serioasă de interese, ér până nu se va ivi, e lucru firesc, că ambele state vor merge mână'n mână și în cestiuni de interes comun se vor sprijini unul pe altul.

Cu drept cuvânt se manifestă în Germania convingerea, că acasta bună înțelegere dintre cele două state, mai ales din partea Rusiei, nu va fi folosită pentru scopuri resboinice, ci va fi folosită pentru rezolvarea problemelor paucnice. Ér ce privește Germania, ea nu are divergențe politice cu Rusia și de aceea cu atât mai nepreocupat putem constata strălucita decurgere a serbărilor dela Cherbouurg, Paris și Chalons.

„Reichswehr“ despre armata română.

„Reichswehr“, organ oficios militar din Viena, publică din incidentul înaltei vizite împărețesci în România un articol de fond, în care se exprimă asupra armatei române în următorul mod:

„Pentru prima-öră, armata română, care a luptat cu atâta vitejie la Grivița, condusă de regele Carol I, ale cărui calități distinse sunt recunoscute, s'a prezentat înaintea unui monarh deprins cu comanda și cu conducerea trupelor atât în timp de pace, cât și în vreme de resboiu. Armata română a dovedit, că după o muncă paucnică și serioasă, e în stare de a se apăra și lupta, când sörtea o va chema éráși la un resboiu glorios.

Incepund dela Orșova, dealungul liniei ferate și în toate orașele mai însemnate trupele înșirate făceau onorurile militare înaltului Ospe. Acasta manifestați de simpatia dovedesce, că întręga națiune și armata română e pëtrunsă de marea însemnătate istorică, militară și politică a vizitei ce M. S. Impăratul Austriei și Regele apostolic al Ungariei a facut'o României.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Discurs festiv

rostit de d-l profesor Aurel Ciortea la 29 Septemvrie v. (11 Oct. n.) a. c. în sala gimnaziului român din Brașov, cu ocaziunea serbării S-tei Sofii.

Domnelor și Domnilor!
Iubită tinerime scolară!

In ziua mare a aducerii aminte de atâtea jertfe individuale, la sărbătorirea unui atât de mareș, esemplu al ajutorului de sine al unui neam, voind senu espun în câteva cuvinte folosul, necesitatea ajutorului de sine, Vă rog senu-mi acordați binevoitdrea D-Vöströ atențiune.

Multe și de multe neamuri sunt greutățile și piedecile, cari ni-le pune însă-și viața în calea vieții noastre proprii.

Și în depărtarea a acestor piedeci, în acasta luptă inversionată pentru existență și progres în cultură, căți ömeni nu vedem

căduți în genunchi, desperați, lipsiți de ori și ce energie, și desarmați pentru totdeuna pöte chiar în momentul cel mai serios al luptei, numai din motivul, că s'au încredut prea puțin în sine și au așteptat prea mult ajutor dela alții, și-au cunoscut prea puțin armele lor de apărare și s'au credut obișnați a pretinde și plată pentru munca lor în luptă și garanția pentru scumpa lor vieță.

Sabia ni-se preface în cärje, glasul pieptului plin de bărbăția trece în suspinări de durere, și agerimea privirii, văpaia ochiului de vultur își pierde intensitatea sa, când ne-am pierdut încrederea în puterile noastre proprii, și aflându-ne încunjurați de mulțimea necasurilor, nu avem tária de a dispune de energia noastră deja amorțită, nu ne mai putem desfășura din mreja ticălosă, ce însăși micimea sufletului nostru a urzit'o.

'Mi vine aminte o fabulă a lui Esop. El vorbesce de un viscol de pe mare și de o corabia gata de-a se cutunda. Călătorii toți au căutat mântuire parte notând prin

apă, parte ținându-se de grinți și scânduri, lăsându-și comorile lor pradă apei. Unul însă s'a aruncat în genunchi înaintea bustului deitei Atena, ce se afla pe acea corabia, și cerea scăpare, promitend deitei totă averea sa. Unul din cei mulți observand acasta, i-a strigat în trecet: Πας Ἀθηνας καὶ χεῖρα νίξεν. Până când îți va ajuta Atena, mișcă-ți tu mâinile tale!

Ajută-te mai întâiu tu, și apoi îți va ajuta și Dumneșeu, căci nouș nu ni-s'a rezervat rolul de privitor, ci adevăratul rol de actori în acasta lume, și ca atari, înđestrați, unii mai mult, alții mai puțin, cu putere de vieță, cu voință conscie și cu facultăți bune, avem senu ne dăm noi însi-ne primul și cel mai bun ajutor, înainte de a fi siliți senu reclamăm ajutor străin.

Eu cred, că de-am avé în rezervă asigurat totdeuna ajutor străin pentru eventualități mai grave, pentru pericole de vieță, atunci cu grijile cele mai mici am pute mai ușor hasarda, căci conștiința, că de pëtră tot nu dăm cu capul nici-odată, ne-ar lăsa senu petrecem la aparința zile senine,

fără a fi siliți senu întindem barem odată până la gradul maximal cörda voinței și energiei noastre proprii.

Lucrul însă e chiar întors, și pöte în lipse mai bagatele ușor găsesci și ajutor și sfaturi, tocmai fiind ele bagatele, dér unde e mai greu, tot tu ai senu pui umérul, deocă vréi senu-ți pierci libertatea și voința prin deobligare față cu ajutorul străin.

Ce plăcere mai pot avé eu în vieță, deocă, căduț odată la pământ, mă ridic prin mâni străine, puend în ele tot-de-odată ca resplată și independența mea, (singura mângăiere, ce-o mai avem în necesitatea mare a luptei inevitabile pentru pâne și limbă), numai și numai pentru ca senu mai pot vedé sörtele resărind, pentru o destul de modestă, dér în casul acesta pentru o și mai nenobilă dorință, de-a vegeta?

Am convingerea tare, că atât grijile mici ale zilei, cât și planurile și întreprinderile mari ale anilor, în mai multe casuri și-au aflat rezolvarea lor favorabilă, când mintea-ți propriă le-a croit și voința-ți tare le-a söverșit, deocă când a fost substituit

Acosta o dovedesce, nu numai tonul presesei din România, ci și omagiile în adevăr cordiale, ce națiunea română li-a adus puternicului împărat, care a petrecut ca amic al regelui Carol în România.

Nu e rolul nostru de a arăta însemnătatea politică a vizitei împăreșesci. Importanța acestei vizite privește în prima linie pe România, al cărei progres și dezvoltare fericită trebuie s'o dorască din inimă toți amicii țerei și ai păcii. Chezeșia esențială a acestei dezvoltări e nu numai organizația internă, ci și armata ei bine echipată, bine instruită și conștientă de misiunea sa.

Armata și poporul român se pot bucura cu mândrie meritată de ziua, în care armata română a defilat în fața împăratului Francisc Iosif și Regelui Carol, singurul monarch, care a comandat trupele pe câmpul de luptă. Ținuta trupelor dovedesce, că armata are conștiința valorii sale.

În veacurile din urmă, trupele împăreșesci au luptat în mai multe rânduri pe câmpurile mănoase ale României de aci; niciodată însă ca inimice ale țerei.

Un strămoș al principelui Saxa Coburg, care a asistat la defilare, vitezul comandant principele Iosias de Saxa-Coburg a ajutat, prin izbânda dela Focșani, la liberarea țării de Turci, întocmai cum trupele împăreșesci au apărut independența Principatelor-române. Impregiurările au făcut, că țera deși; avea atunci destulă forță, ca să se apere, nu avea o armată, care s'o apere. Și nu e mult de când armata română, tineră și cu totul de curând organizată n'a fost prețuită după-cum merita. Trecerea Dunării și atacurile decisive dela Plevna și Grivița ni-au arătat, cum trebuie prețuită armata română.

De altfel, vitejia și valoarea soldaților români din armata imperială au fost considerate și stimate în totdeauna de șeful suprem al armatei.

Armata noastră intinde cu drag mânia bravilor și vitejilor soldați români și va lupta de sigur, voișcă împreună, când va trebui odată să ne apărăm ceea-ce ni-e mai scump nouă tuturor: Patria și Dinastia!

Călătoria Țarului.

În călătoria spre Darmstadt, Țarul Nicolae adresă președintelui Republicei Faure următoarea telegramă:

"Pagny-sur-Moselle". În momentul trecerii mele peste graniță Mă simt îndemnat de a-ți exprima încă odată, cât de mult am fost mișcați, împăreșești și "Eu de primirea călduroasă, ce Ni-s'a făcut în Paris. Am pipăit pulsul frumoasei Francie în frumoasa capitală. Amintirea Țărilor petrecute împreună cu D-voastră vor rămâne adânc imprimate în inimile Nostre. Te rog de a împărtași simțămintele Nostre întregii Francie".

Președintele Faure răspunde cu urm.

ajutorul dela sine prin credința în noroc și în ajutorul străinilor.

Am și acea convingere, că vădându-mă pe mine tare de-a mă pute răscumpăra prin energia-mi și forța-mi proprie din cursele sortii și răutății omenilor, mă întăresc cu atât mai mult în tăria sufletului meu, mă cinstesc pe mine mai mult, îmi devin mie însu-mi mai credincios și prind tot mai tari rădăcinii în speranța de-a pute apela în casuri și mai grele la voința mea, care mai de puține ori mă va înșela, decât norocul și prietinia.

Am, în fine, și acea convingere, că ajutorul dela sine și-l dai cu fruntea ridicată, și că ajutorul străin îl primesci cu capul plecat.

Ești mângâiat, indestulit și mândru, când te vezi umblând pe picioarele tale proprii, când îți poți da însu-ți sfatul cel mai bun, și faptele tale toate sunt efluxul voinței și conștiinței tale proprii.

Merele, ce le culegi tu însu-ți cu multă ostentă din pom, sunt mai dulci,

torea depeșă, trimisă la adresa împăratului:

"Momentul, când Majestațile Vostre părăsiți Franța, pun preț pe aceea, ca să se primiți din nou expresiunea bucuriei, ce ne-ați cauzat-o cu visita Maj. Vostre. Dorințele Republicii franceze vă însoțesc până la pragul imperiului Majestaților Vostre și pentru durata domniei glorioase".

*

Sâmbătă seara părechia imperială rusăcă sosi în Darmstadt. Imediat după sosirea Țarului, ambasadorul prusian trimise o depeșă împăratului Wilhelm, și între palatul din Darmstadt și cel din Potsdam se încheie legătura telefonică.

Tot Sâmbătă după amăzi la 4 ore se aranjă o excursiune în împrejurime. În prima trăsură ședea împăreșești și marea ducesă, care mânia caii; apoi urmau împăratul, marea duce și prințul Sergius îmbrăcați în haine civile. Ei fură viu aclamați de public.

La 9 ore seara se aranjă o serenadă și retragere cu torțe. Piața era minunat iluminată și mai ales palatul Battenberg.

*

Diarul "Jour" publică următorul incident interesant: Vinerea trecută Țarul primi în Chalons o depeșă a împăratului Wilhelm, în care acesta împăreșești împăratului rusesc, că garnisóna din Metz a primit ordinul, ca să dea onorurile convenite Țarului în trecerea sa pe acolo. Țarul Nicolae depeșă imediat îndărăt, că el va trece durmind prin Metz, și de aceea ar fi superflu de a turbura liniștea garnisóniei. După acosta sosi a doua depeșă a împăratului Wilhelm, acum în limba engleză; că garnisóna din Metz cu toate acestea va da onorurile trenului imperial. La acosta Țarul Nicolae n'a mai răspuns nimic.

*

Persona Țarului a încântat foarte mult atât publicul în genere, cât și în special pe aceia, cu care a venit în atingere mai de aproape. Se dice, că fără de-a vorbi mult și fără de-a dezvolta o vioiciune deosebită, Țarul scie să câștige simpatiile tuturor prin modestia și simplitatea sa. S'a putut însă observa, că e bolnav; era palid și slab la față. Din contră, împăreșești avea o înfățișare admirabilă și era tot veselă.

*

Adâncă impresiune a făcut în Paris următoarea scenă, ce s'a petrecut în ultima zi a petrecerii Țarului în capitala Franciei: Trecând Țarul și Țarina peste piața Caroussel, unde se află monumentul lui Gambeta, Țarul întrebă pe Faure, că al cui este monumentul? Când Faure îi răspunde, că este monumentul lui Gambeta, Țarul ridică mâna la chipiu și salută milităresce monumentul marelui tribun.

SCIRILE ȚILEI.

— 1 (13) Octombvre.

Monarchul nostru despre armata română. Cetim în "Epoea": "Aflăm, că cu ocazia defilării dela Cotroceni, după defilarea infanteriei, M. Sa Impăratul Francisc Iosif întorcându-se spre generalul Budișteanu, i-a dis: — "Bine instruiți, bine echipați și bine înarmați". — În urma acestor cuvinte binevoitoare, cari cuprindeau o aluzie delicată și la arma Mannlicher, generalul Budișteanu n'a mai însoțit pe MM. LL. la fortificațiile dela Chitila".

— o —

Decorațiuni. Majestatea Sa Francisc Iosif I a conferit d-lui baron Lexa de Aerenthal, ministrul plenipotențiar al Austro-Ungariei în București, Marea Cruce a ordinului Leopold, ér d-lor Goracucchi, consul general și contelui Thura, prim secretar de legație, crucea de comandor al Coroanei de Fier (clasa II).

— o —

Oprirea bătăii în armata română. Foile de dincolo spun, că Majestatea Sa Regele Carol a dat ordin de di, prin care opresce cu desăvirșire și sub pedepsa cea mai grea aplicarea ori-cărei bătăi ca măsură disciplinară în armată.

— o —

Constituirea societății de lectură "Andrei Șaguna" din Sibiu pentru anul școl. 1896/7 s'a săvârșit în 22 Septembrie v. c. sub presidium d-lui director seminarial Dr. Remus Roșca. S'au ales: președinte D-l prof. Dr. Petru Șpan; v.-pres. Ioan Dobrescu, cleric an. III; archivar și notar al corespondențelor Paul Cotețiu, cleric an. III; controlor Nicolau Gorun cler. an. III; notar al ședințelor Terentiu Popoviciu cler. an. II; bibliotecar Sabin Cerbu cler. an. II; v.-bibliotecar Vasiliu Cărpinișan ped. an. I; cassar George Perian cler. an. I; redactor la foia "Musa" George Costin; membrii în comisiunea literară: George Hamsea și George Gheșe, cleric an. III, Corneliu Condor și Ieronim Hărtogă, cleric an. II, Romul Frateșiu și Ilie Hociotă, cleric an. I, Constantin Cristin, ped. an. III. și Ioan Iacob ped. an. II.

— o —

Filoxeră. În vtile comunei Giula din comitatul Coșocnei s'a constatat ivirea filoxerei, din care causă hotarul numitei comune a fost pus sub carantină. De-ase-menea s'a constatat ivirea filoxerei în vtile comunelor Merghindal, Hunderbeo, Morisdorf, și Răvășel din comitatul Târnavei mari, ale cărora hotare încă a fost puse sub carantină.

— o —

Timpul la 11 l. c. în statele din Europa: Franța și Anglia au fost ploioși, în părțile ostice și sud-ostice uscat. Se așteptă în Ost un timp uscat, în Vest noros.

— o —

Teatru german. Măne, Mercuri se va da comedia în 3 acte "Die berühmte Frau" de Schönthau și Radelburg.

Pressa despre visita Țarului la Paris.

"Le Gaulois" reproduce frasa unui diplomat, care a dis: "Ziua acosta nu face de prisos un tratat scris, dér il înlocuiesce pe deplin. Ea a creat între Franța și Rusia o intimitate și amicie așa de pronunțată, că ori ce națiune, care ar uita acosta și nu și-ar face nimic de sôrtea celeilalte, ar fi desonorată în fața întregii lumi".

"Figaro" scrie: "Fapte doveditoare, cuvinte hotărâtoare s'au schimbat. Ele vor fi complete la revista trupelor, care se pregătesce, pentru a dovedi, că Franța și Europa pot conta pe pace".

"Le Siècle" accentuează faptul, că în toastul Țarului sunt reproduse cuvintele președintelui Republicei, adică "legăturile, ce unesc ambele țeri". De aci se poate conchide, că s'a ținut să se facă o manifestație precumpănită, care dovedesce, că între cele două națiuni există ceva mai mult decât simpatii reciproce, chiar mai mult decât o înțelegere vagă.

Sub titlul "Ziua cea mare", "Le Temps" scrie: "Dacă împăratul Rusiei ar avea, cum susțin dușmanii noștri din Europa, o prejudecată așa de viuă contra instituțiilor noastre, el n'ar fi vorbit așa la Cherbourg și în Elisée. Țarul a încheiat prieteșug cu Franța și vizitând pe președintele Camerelor a dovedit, că nu consideră situația noastră ca trecătoare. El se poate purta astfel față cu Republica fără a-și desminti principiile, întocmai cum Parisul a putut striga "Trăescă Țarul! Trăescă împăratul!" fără a-și schimba simțimintele actuale. Cât privește acțiunea noastră comună în afară și adevăratul principiu al alianței noastre, discursurile Țarului și a președintelui nu mai permit o deconsiderare egoistă a Republicei".

"Le Jour" dice: "Alianța franco-rusă există. Nu ne importa textul tratatului. Principalul e, că poporul s'ă fi convins, că nu mai există nici o îndoială. Țarul a proclamat acosta în public".

Dintre diarele engleze "Standard", organul oficial al cabinetului din Londra, se pronunță astfel:

"Anglia privește cu sânge rece intimitatea crescândă dintre Franța și Rusia, pentru-că între Anglia și puterile acestea nu există nicăeri un contrast neimpăcat al scopurilor și intereselor. Limbagiul plin de speranță al împăratului Francisc Iosif la închiderea Parlamentului ungar nu trebuie schimbat în urma evenimentelor din Paris. Dacă la Viena există încredințarea, că pacea europeană nu va fi turburată, Anglia poate avea aceeași speranță îmbucurătoare".

Interesantă e părerea pressei din Germania. "Kölnische Zeitung", care are legături cu cercurile politice oficiale din Berlin, scrie: "În urma toasturilor Țarului și a d-lui Faure nu mai începe nici o îndoială, că între Franța și Rusia există o dublă alianță cu un tratat scris și garantat. Nu se mai poate deci contesta acestei alianțe".

decât cele căpătate pe nimica, și de-ar fi acestea mai bune.

Fiindu-ți sete, poți că-ți va arăta cine-va cărarea la isvor, poți că vei întelni pe drum omeni aducând apă, dér de cei merge tu însu-ți până acolo, vei bea de unde-ți place și vei bea cât îți place. Ér de ai dat tu singur de vre-un isvor fără îndreptarea nimăni, îl vei regula pe acela, vei depărta buruenile și pietrele de lângă el și vei merge dîlnic cu multă plăcere la un loc, de care te leagă aducerea aminte a muncii tale oneste și rodnice.

A aștepta să capeți tot de-a gata, a nu face un pas și a nu osteni nimic pentru cele mai de lipsă ale tale, — e a fi leneș, a vîna după noroc și a te rădîma pe munca altuia.

Conștiința unui astfel de om e mai neagră decât umbra în care trîndăvesce, și viața lui mai lipsită de viață, ca a bolovanului.

A-ți îngropa voința-ți proprie în lâcomia comodității, e a te minți pe tine

însu-ți, a te prețui mai puțin decât se prețuesce animalul pe sine, e a nu fi demn de numele om.

Nici că te vei sătura, dacă va mânca altul pentru tine, nici că vei scî de va învăța altul în locul tău.

Nici brațele întinse ale mamei încă nu ridică în picioare pe copilul, care se-nvață a umbla, până când nu-l serveșe picioarele, nici bunăvoința învățătorului nu va lumina scolarul, care nu vré să învețe, — și nici Dumnezeu nu ajută aceluia, care nu vré să se ajute pe sine.

Crescerea încă e un fel de ajutor în lipsă și ea poate fi primită din afară și dela sine, ca și ajutorul.

Dér mai ușor ne putem cugeta o creșcere cu rezultat bun dela sine, fără creșcerea dinafară, decât un băiat îndesat cu fel de fel de exemple, povețe și fabule morale fără ca să fi dat vre-odată de necaz, și fără să fi avut odată ocașiune de-a afla însu-ți rezultatul propriilor esperiențe. Raportul dintre aceste două feluri de creșcere e ca și cel dintre praxă și teoria.

Tote sfaturile, ce le dai, și totă grija ce o pui pe un băiat, care vré să se atingă de flacăra luminării, nu sunt așa de prețioșe pentru creșcerea lui, ca și esperiența, ce își va câștiga-o el însu-și ardându-se la deget. Și acosta esperiență mai de grabă séu mai târziu, dér el trebuie să și-o câștige odată, dacă voim a-l creșce așa, ca el în lipsă de supraveghiare apoi să se scie și ferl și ajuta.

Precum fόμεa e bucătarul cel mai bun, așa necazul te învață mai bine, și vai de acela, pe care ca mic l'am crescut și îngrijit așa de mult, încât nici-odată n'a cădât, nici-odată n'a flămândit, și nici-odată n'a însătoșat, far' ca să vină ajutorul imediat, căruia i-ai povestit despre smei și lupi, și nici-odată nu a rémas singur, în întunerec, căruia i-s'a spus, că a cruța e bine și a câștiga e necesar, și nu 'i s'a dat nici-odată o para în mână, peste care se pôtă el dispune.

(Va urma)

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Octomvre 1896 st. v.

S'a deschis nou abonament la care invităm pe toți amicii și prietenii noștri.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . . 12 fl.
pe șase luni . . . . . 6 fl.
pe trei luni . . . . . 3 fl.

Pentru România și străinătate:
pe un an . . . . . 40 franci
pe șase luni . . . . . 20 „
pe trei luni . . . . . 10 „

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

ULTIME SCIRI.

București, 12 Octomvre. Privitor la scirea, că împăratul Wilhelm II al Germaniei va veni în primăvara viitoare la București, „Timpul“ află din izvor demn de creșut, că vre-o hotărâre definitivă în privința aceluia nu s'a luat până acum. Fapt însă, că în privința aceluia s'a început ore-cari tratative. Totul atârână, după numita fâie, dela hotărârea, ce-o va lua împăratul Wilhelm II cu ocazia vizitei, pe care o va întorci în vara viitoare Țarului la Petersburg și cu care privilegiu se crede, că la reîntorcere suveranul Germaniei se va opri și în România.

Paris, 12 Octomvre. Față cu ducele d'Aumale, care a vizitat Joi pe Țarul, după dejun, împreună cu ducele de Chartres, Țarul și-a exprimat hotărârea de a mai veni la Paris. Ducele d'Aumale invitase pe Țarul să viziteze Chantilly, frumosul castel al ducelui d'Aumale, în care a petrecut și Țarul Paul I. Țarul răspunde: „Vom fi oșpeții d-v. când ne vom întorci la Paris, unde sperăm să petrecem cât-va timp.

La un dejun dela ambasada rusă, se ține, că Țarul ar fi spus unui comesean: „Am mers aci din încântare în încântare și am avut dubla bucurie a inimii și a ochilor. Când vedeam masele de oameni alergând spre noi pentru a ne ura bună-venire, mulțimea îmi dădea, prin atitudinea ei nobilă, iluzia unui salon imens“.

Paris, 12 Octomvre. „Gaulois“ anunță din izvor diplomatic deplin autentic, că încă în luna lui Martie 1894 s'a încheiat între Franța și Rusia o convenție militară, în sensul ca, dacă vre unul dintre cele două state ar fi atacat din partea vre-unei puteri din tripla alianță, celalalt stat se-și sară în ajutor. Această convenție, subscrisă de Casimir-Perier, președintele de atunci al Republicii franceze și Giers fostul ministru rusesc de externe, era îndreptată la început mai ales contra Germaniei și Italiei. Acum însă această convenție a fost înălțată la valoarea unei perfecte alianțe ofensive și defensive, care în timpul petrecerii Țarului la Paris a fost și subscrisă din partea acestuia.

Constantinopol, 12 Octomvre. Ambasadorii marilor puteri în conferința lor de ieri au respins unanim dorința Portei de-a pute ancheta vapoarele străine ce pleacă în Armenia. După iradéua publicată adî, reformele anunțate în Octomvre anul trecut pentru 6 vilaiete din Anatoția, se estind asupra întregului imperiu.

Sofia, 12 Octomvre. Din Constantinopol se scrie, că în Ierusalim

din nou au fost măcelăriți ca la 800 de creștini de către Turci. Intre cei măcelăriți a fost și un negustor italian.

Constantinopol, 12 Octomvre. Cele mai multe oști trimise pe insula Creta la ordinul ministrului de război au părăsit insula și parte au mers în Smirna, parte în Salonichi. De present pe insula Creta abia se mai află 10,000 de ostași.

DIVERSE.

Câtă pensine au fostii amplotați de stat ungari? 8000 de florini pensine anuală capătă: Ales. Wekerle, fost ministru-președinte și ministru de finance, după serviciu de 24 ani 2 luni și 16 zile; apoi br. Eötvös, fost ministru de culte și instrucțiune publică, după serviciu de 22 ani, 7 luni și 23 zile, și Desideriu Szilagyfi fost ministru de justiție, după 27 ani de serviciu. Lukács Bela, fost ministru de finance, are o pensine de 4000 fl., după un serviciu de 9 ani și 6 zile. Hirsch-Hireghi și Jekelfalussy, foști secretari de stat, sunt pensionați cu câte 5000 fl. Augustin Pulszky fost secretar de stat 4080 fl. Ión Belházy consilier ministerial, după serviciu de 47 ani, Petru Heim consilier ministerial după serviciu de 40 de ani și-a-care câte 5000 fl.; tot atâta pensine are și Francisc Pulsky, faimosul fost director al muzeului național. După aceștia urmăz pensionarea spanilor: conte Ladislau Dégenfeld 1600 fl.; br. Alexandru Nicolici 2000 fl., Coloman Rado 2200 fl., Bela Alexandru 3700 fl., văduva lui Alex. Ujfalussy 1180, Ștefan Géczy 1160 fl. Dintre pensionații dela ministerul de finance mai mare pensine au: Augustin Fluck și Iosif Vitál foști directori de finance, câte 3000 fl. și-a-care și Andor Faray 3300 fl. Apoi mai sunt o mulțime, cari au pensine de câte 1200—3000. Apoi mai sunt: Ión Schuedar, fost profesor la universitate are pensine de 4500 fl. Sigismund Ladislau, consilier ministerial 3800 fl. Moriz Tomcsanyi, fost președinte de tablă 3700 fl. Dintre pensionații dela honvedime, cari au mai mari pensini sunt: locotenent-mareșalul Iosif Szvetics, după un serviciu de 35 ani, Coloman Pacor, după 40¹/₂ ani de serviciu sunt pensionați cu întreg salariul, de 6800 fl. În fine generalii Alex. Papay, Ștef. Reviyky, B. Rozsa, câte 4200 fl., A. Hubert 3885 fl. și Art. Gränzenstein este pensionat cu 2550 fl. Plătesce țără, căci are oine se mănânce!

Cum compunea Mozart. Intr'o scrisoare adresată unui amic, Mozart a descris modul său de a compune; etă scrisoarea: „Când sunt bine dispus, vesel, precum sunt de exemplu în voiaj, într'o trăsură, séu la preumblare, după un bun prânz, séu chiar noaptea când nu pot să dorm, atunci ideile îmi vin cu grămada, și încă din cele mai bune. Aole cari îmi plac, le rețin și le modulez, după cum mi-au spus alții cel puțin. Când le rețin pe acestea, îmi vin de icol-colea idei, de cari m'ași putea servi, după cerințele contra-punctului, adevărate sonaritățile în instrumente. Acestea îmi înfierbântă sufletul și cresc într'una; când nici o piedecă nu se pune în contră-le, desvoltz ideile din ce în ce mai mult, și lucrarea se termină în adevăr cu totul în cap. Ori cât ar fi de lung, dintr'o privire cuprind total cu spiritul, cum ași considera un frumos tablou. Acesta produce asupra mea efectul unui splendid ospăt. Combinațiunile, țesătura, toate acestea trec ca un vis bine simțit, der cel mai bun lucru este de a asculta totul împreună. Ceea ce lucrez ast-fel, nu uit nici odată, și acesta este câte cel mai prețios dar, cu care D-șeu m'a înzestrat. Când după aceea mă pun să scriu, nu am de cât a lua din buzunarul creierului tot ceea-ce s'a adunat acolo, după cum am spus mai sus. Prin această scrierea se îndeplinește iute, și se reproduce fără nici o schimbare, séu cel puțin acesta se întâmplă foarte rar, tot ce s'a aședat în spiritul meu. Etă pentru ce nu poate să mă deranjeze ori-oine când scriu, pot chiar să și vorbesc, mai cu sémă de găini și de

gâște, de Margareta, de Babeta și de alte lucrari, și scriu înainte“.

Plăia artificială. Se știe, că în Statele-Unite și particulare în Texas, s'au întreprins, acum câți-va ani, nescie experiențe pentru a provoca plăia artificială. Aceste experiențe însă, pe lângă că mergeau încet, dădură rezultate puțin satisfăcătoare, ca să nu șicem de loc. Dér însuccesul lor nu descurajă pe experimentatori, și nu e mult de atunci, tentative analoge fură făcute la Transvaal. El însă nu produse plăia, dér a dat loc la o discuțiune politică, foarte amuzantă, la Volksraad. În adevăr, câți-va dintre reprezentanți au denunțat aceste experiențe ca fiind antireligioase, sacrilege și bleștămătoare. D. Wolmarans a declarat, că ele vor atrage mânia lui Dumnezeu, la care dl. Birkenstock a replicat, că ele nu cousttue un sacrilegiu mai mare de cât întâiele tentative ale lui Franklin cu smeul Președintele a intervenit pentru a spune că e un lucru monstruos faptul de a slobozi glonțele în nori; acésta nu însămnă decât că se defaimă Dumnezeu și că un asemenea act ar trebui să fiă pedepsit ca o crimă. Scurt prin 15 voturi contra 10, s'a decis că experiențele sunt sacrilege și criminale și s'a interzis continuarea lor. După asta, este evident că ele n'au dat nici un rezultat satisfăcător.

Emigrări în America. În cesți 3 ani de pe urmă numărul emigrațiilor în statele unite din America este următorul: În 1892/3 au emigrat în America 311,946 bărbați și 185,810 femei, total 497,656; în 1893/4 183,990 bărbați, 127,615 femei, total 311,605 în 1894/5 157,270 bărbați, 118,866 femei total 277,136. Din monarchia austro-ungară în ultimii doi ani au emigrat în America: cetățeni ungari în anul 1894 5779 bărbați, 3221 femei, total 9000; în 1895 15,546 bărbați, 8137 femei, total 23,683. Dintre emigrații din anul 1895 au debarcat la New-York 12,465 bărbați și 7123 femei, în Filadefia 2221 bărbați și 679 femei, în Baltimore 815 bărbați și 291 femei și în fine în Boston și Charlestown 46 bărbați și 39 femei.

Voci din public*).

Onorată Redacțiune!

Referitor la cele publicate de D-l Dr. Șenehea cand. de adv. și mare proprietar, îmi dați voi se-și spun următoarele:

Eu prin celea publicate am constatat pro primo, că D-Sa referitor la primirea comitetului „fondului de teatru“ nu s'a consultat cu nimenea, nici n'a spus nimărui și în special mie nu, ci a aflat de bine a eși singur și a lua de acasă pe D-l Vicar Rațiu.

Pro secundo am dat bănuială, că D-Sa toomai acum incepe a cocheta cu comitele și ceilalți corifei de ai lor, și a-i invita la banquet și a-i asigura de cea mai bună primire și liniște.

În ce privese tocul olimpic nu 'l înțeleg, căci nu știu ce 'l-ar pute îndreptăți, de cum-va nu corespondențele măgulitoare din „Tribuna“ fabricate de D-Sa, séu poate pretina fôșspanului.

Referitor la afirmațiunea, că nu voesc și resping școala mea socială și politică, fiind-că D-Sa are școlă, suntem de acord, numai cu D-șeu înainte.

Făgăraș, 11 Oct. 1896.

Cu totă stima:

Dr. Nicolae Șierban.

*). Pentru cuprinsul celor publicate sub rubrica acésta Redacțiunea nu ia răspunderea.

Domnii abonenti, cari încă nu și-au reînnoit abonamentul, se binevoiescă a-l reînnoi neamănat, ca să nu li-se întrerupă regulata expedare a țiarului.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar: Dr. Aurei Mureșianu.

Redactor responsabil Gregoriu Maior.

drepturi convenționale; ar fi periculos a lăsa struțul în fața unor manifestațiuni atât de clare. E tot atât de sigur, că tratatul alianței franco-ruse prevede, ca și tratatele triplei alianțe, numai defensivă și nici de cum planul unui atac“.

„Hamburger Nachrichten“ caută să micșoreze importanța toasturilor. „Presidentul France — scrie țiarul acesta — a vorbit numai de union, nu de alliance, ceea ce e ceva mai puțin; Faure dicând apoi, că prezența țiarului sigilează legăturile ce unesc Franța cu Rusia, dovedesce, că nu există un tratat formal între cele două țări“.

„Berliner Tageblatt“ declară, că reproduce păreriile cercurilor dirigente neamănat evenimentelor o prea mare importanță politică.

Celalalte țiare din Berlin caută să dovedescă, că lipsa cuvântului „alianță“ în toasturile pronunțate la Paris micșorează importanța lor.

Convocare.

Reuniunea învățătorescă gr. cat. „Mariane“ își va ține adunarea generală din curent la 26 Octomvre st. n. în Năvodna, la care prin acésta se invită cu totă simțina de a lua parte On. D-ni membrii și On. public interesat de cauzele școlare.

Programa: 1) Membrii reuniunii la 8 a. m. vor asista în corpore la serviciul divin în biserica gr. cat. 2) La 9 ore deschiderea ședinței în sala școlii fundamentale. 3) Esmiteria comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului, b) pentru criticarea prelegerilor practice, c) pentru înțelegerea de membri noi. 4) Raportul anual asupra activității reuniunii. 5) Raportul comisiunii, a comisiunii pentru censurarea raportului anului 1896 și pertractarea preliminară de budget pro 1897. 6) Ținerea de două prelegeri practice de câte 1/2 oră pe ziua a IV-a de băieți: a) din geografia „Tutul muntos nordostic“ al țării noastre prin un învățător din filiala Năvodnului, b) Tractarea logioasă a bucății Nr. 30 din ț. de Vasile Petri „Cântec de toamnă“ prin un învățător din filiala Sângeorgiului, c) se vor designa în decursul ședinței, spre care scop fiă-care învățător al filialei va avé a se pregăti la respectiva lecțiune.

7) Citirea disertațiilor: a) „Historia în școala populară“, prin Silvestru Șerban învățător în Rodna; b) „Invățătura și poziția sa socială“ prin Nicolau Mihăescu învățător în Runc; c) „Gotthilf Christian Salzman viața opunerile și principiile sale pedagogice“, prin Ioan St. Paulea inv. în Sânt-Iosif. 8) Raportul comisiunilor de sub pot 3 lit. b. c. 9) Raportul comitetului referitor la censurarea raportului de concurs de sub pot 7 a. 10) Pertractarea propunerilor însinuate la perșoane cel puțin cu 24 ore înainte de adunare. 11) Satorirea timpului și locului pentru adunarea generală viitoare. 12) Închiderea ședinței.

Preșidiul reuniunii invet. gr. cat. „Mariane“.

Năvodna, 30 Septemvre 1896.

Președintele: Secretarul:
Dr. Ioan Pop, Clement Grivuse,
vicariu.

Literatură.

Din „Biblioteca pentru toți“, ce apare în București în editura librăriei Carol Müller, cele mai nou volume eșite de sub țiar sunt: Nrii 80—81, 82—83 și 84, cuprindând toate trei părțile din romanul: „Căci vechi și noi, séu ce născă din piatră șoreei mănăncă“, de Nicolae Filimon. Al 85-lea volum, conține: „Din biografiile scriitorilor români“, de Adamescu. Fiă-care volum costă 30 bani, legat frumos 60 banl. Se pot procura și dela librăria Ciurcu din Iașov cu 16, resp. 32 or.

În tipografia diecesană din Caransebeș a apărut: Topografia satului și hotărârea Măldan, de Sofronie Liuba și Aurelie Liuba, urmată de studiu despre Celți și numele de localități de Dr. At. M. Mariceșcu. Un op voluminos și foarte de valoare, cuprindând 324 pag. tipar compres. Prețul anmăi 1 fl. 20 cr.

Cursul la bursa din Viena.

Table with exchange rates for various commodities like gold, silver, and currencies from Vienna.

Table with exchange rates for various commodities like sugar, flour, and oil from Vienna.

Table with exchange rates for Paris, Austria, and Italy.

Cursul pietei Braşov.

Table with exchange rates for Bancomote rom. Camp. and other items from Braşov.

Table with exchange rates for various currencies and goods like silver, gold, and rubles.

Membru Juriului espoziţiei milenare 1896.

Seson de Tómnă şi Érnă.

Avem onórea a atrage din nou amicala atenţiune a On. p. asupra fabricatelor nóstre proprii de Postavuri şi mărfuri de modă...

Loden Ardelenesc

ca specialitate: Touriştilor, amatorilor de sport, economilor şi ţeranilor. In privinţa durabilităţii şi solidităţii este de preferat...

WILHELM SCHERG & C-ie.

10-12

Membru Juriului espoziţiei milenare 1896.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1896.

Table of train schedules for the Budapest - Predeal line, including train numbers, times, and stops.

Table of train schedules for various lines including Ghiriş - Turda, Copsa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraş, Simeria (Fiski) - Hunedóra, Braşov - Zărneşti, Mureş - Lugoj - Bistriţa, and Arad - Timişóra.

Cucerdea - Oşorhei - Regh.-săsesc.

Table of train schedules for the Cucerdea - Oşorhei - Regh.-săsesc line.

Sibiu - Cisnădie.

Table of train schedules for the Sibiu - Cisnădie line.

Sighişóra - Odorheiu-săcuesc.

Table of train schedules for the Sighişóra - Odorheiu-săcuesc line.

Notă: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus.